

JORDVERNSTRATEGI FOR MATFYLKET ROGALAND

Regionalt samarbeid for å styrke jordvernet

Rogaland fylkeskommunes visjon:

Vi utvikler ett godt Rogaland

Fire regioner med ulike særtrekk og naturgitte forutsetninger

- ***Haugalandet***
- ***Ryfylke***
- ***Jæren***
- ***Dalane***

Jordbruk er viktig verdiskaper og samfunnsbygger i alle fire

FN's BÆREKRAFTMÅL

2 UTRYDDE
SULT

- **Utrydde sult**
- **Oppnå matsikkerhet og bedre ernæring**
- **Fremme bærekraftig landbruk"**

Konsekvenser av klimaendringer

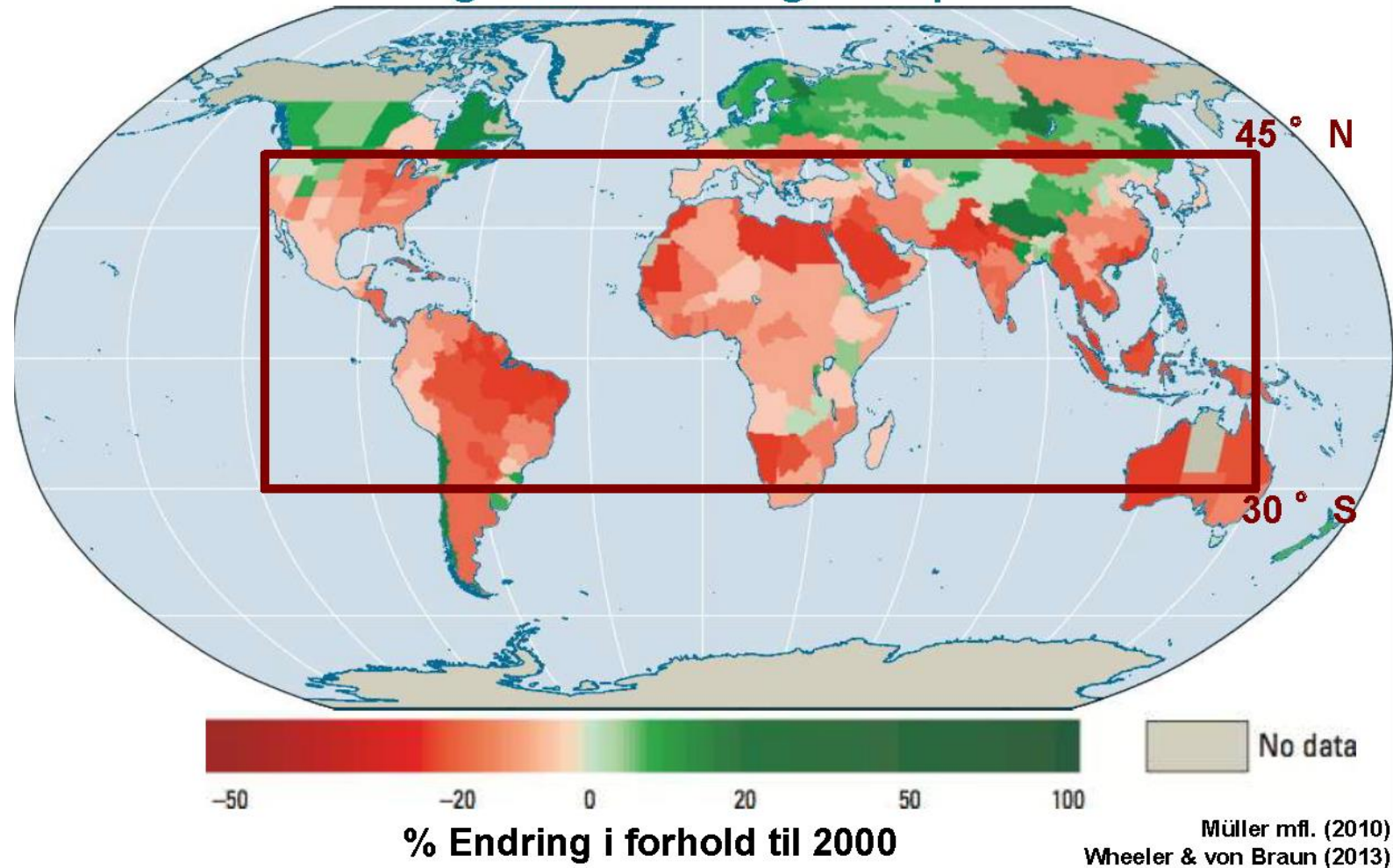
Stadige værhendelser gir påminnelser om hvilke konsekvenser klimaendringer kan få

Prognoser for globale endringer i matproduksjonsevnen tilsier økt usikkerhet omkring import av mat/fôr, og økt sårbarhet for land som er avhengige av import

Store produksjonsområder kan bli rammet hardt

(Figuren er hentet fra foredrag av prof. Tore Furevik ved Bjerknessenteret.)

Modellert endring i matproduksjon i 2050 pga endring i nedbør og temperatur.

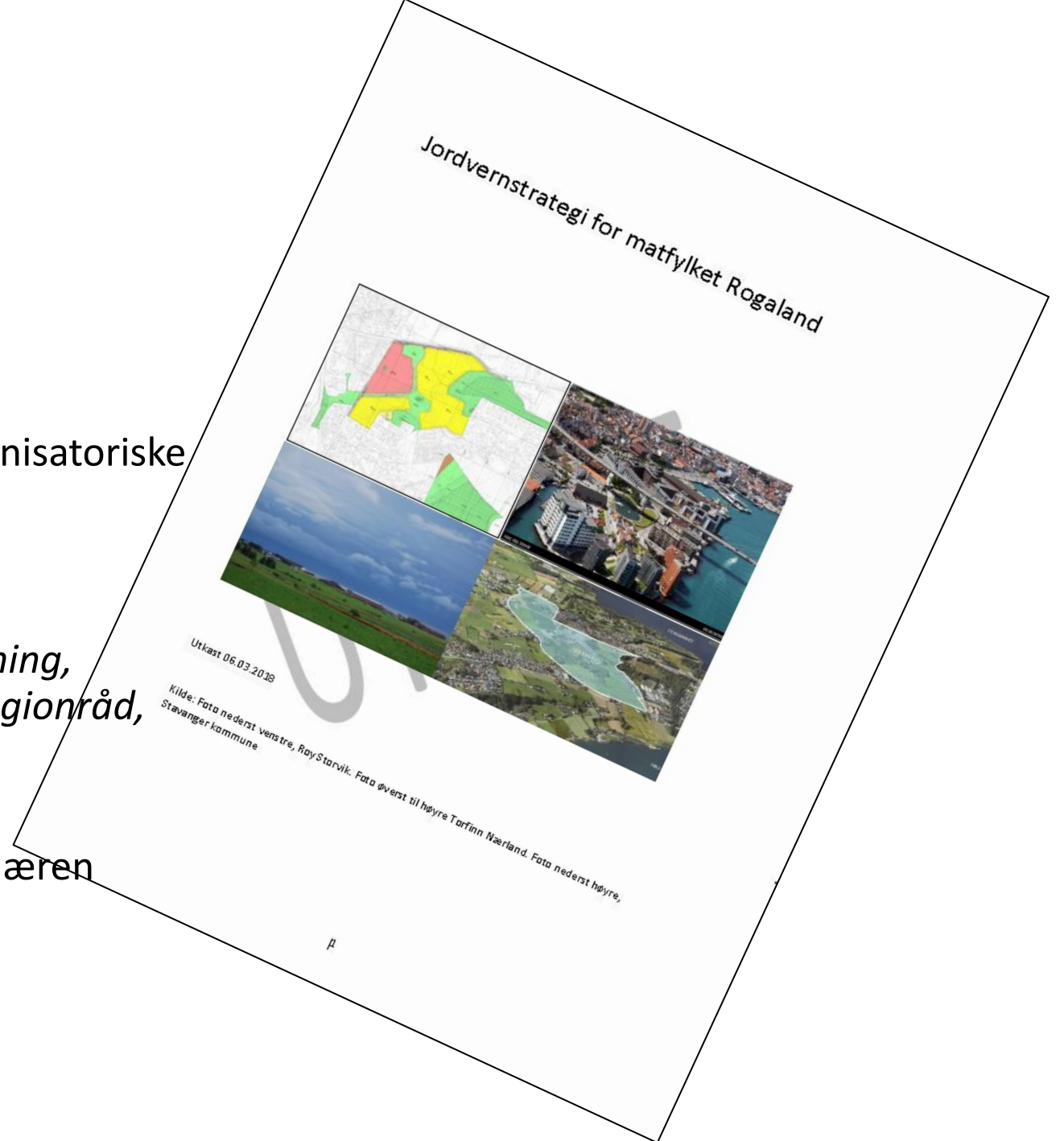
Jordvernstrategi - Mandat gitt i fylkesutvalgets vedtak mai 2017

Politisk presisering:

- Klare mål for å begrense nedbygging
- Øke landbruksarealet
- Realistiske mål og tiltak

Organisering av arbeidet

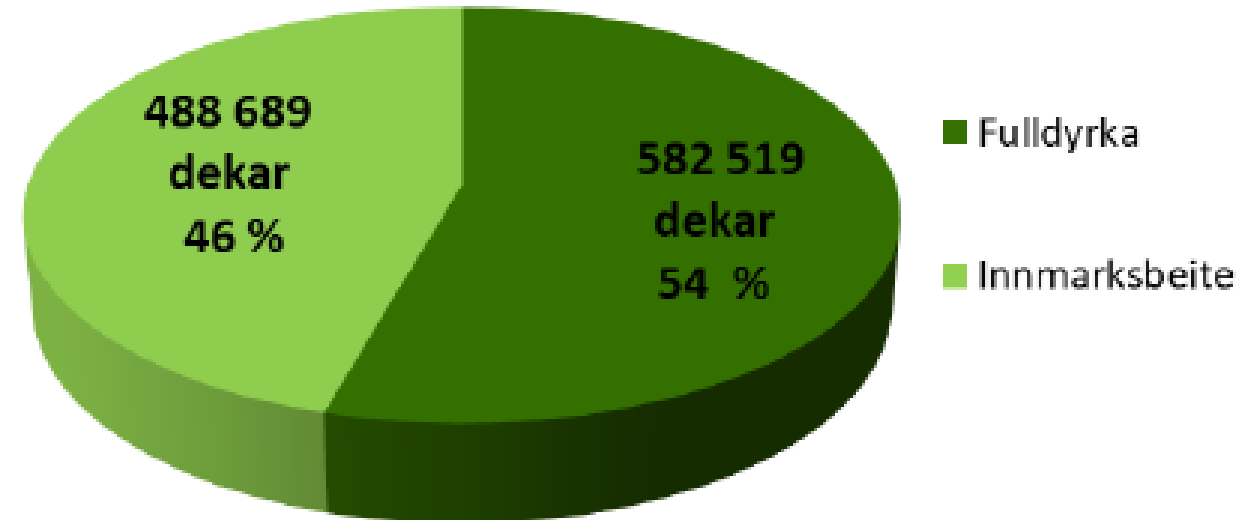
- Felles sekretariat FM og FK
- Administrativ arbeidsgruppe på tvers av organisatoriske enheter
- Bredt sammensatt ekstern referansegruppe (16 personer fra *næringsliv, forskning/utdanning, interesseorganisasjoner landbruk og miljø, regionråd, representative kommuner – 4 møter*)
- Parallellarbeid med revisjon av regionalplan Jæren

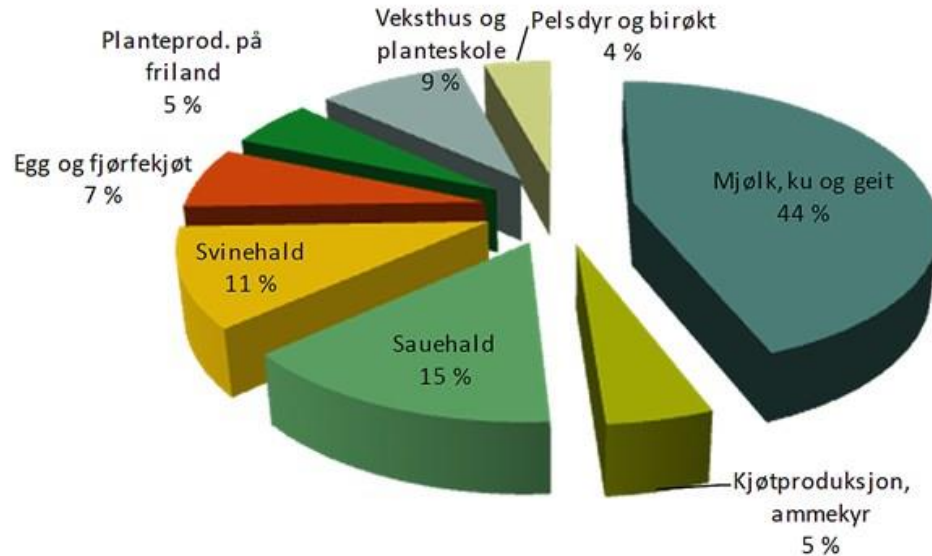
Dette er det vi har – hvordan ta best mulig vare på det?

Jordbruksareal i Rogaland

Jord – grunnlag for matproduksjon og stor verdiskaping

Verdiskaping 2014

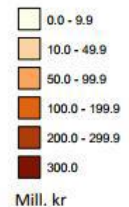
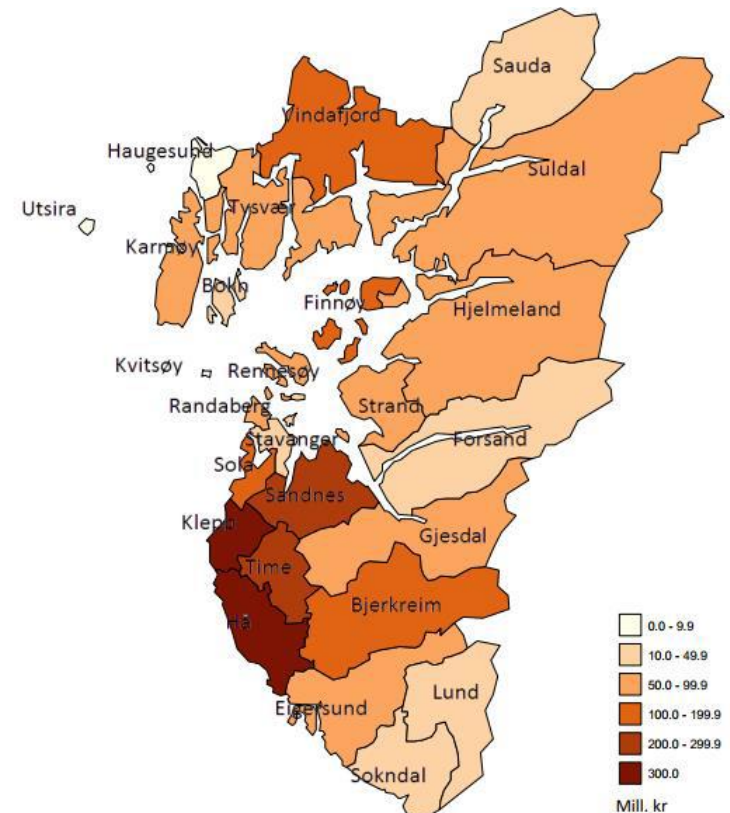
Primærleddet – 6.500 årsverk

Landbruksbasert industri – 3.300 sysselsatte

Samlet verdiskaping ca. 5.6 milliarder kroner

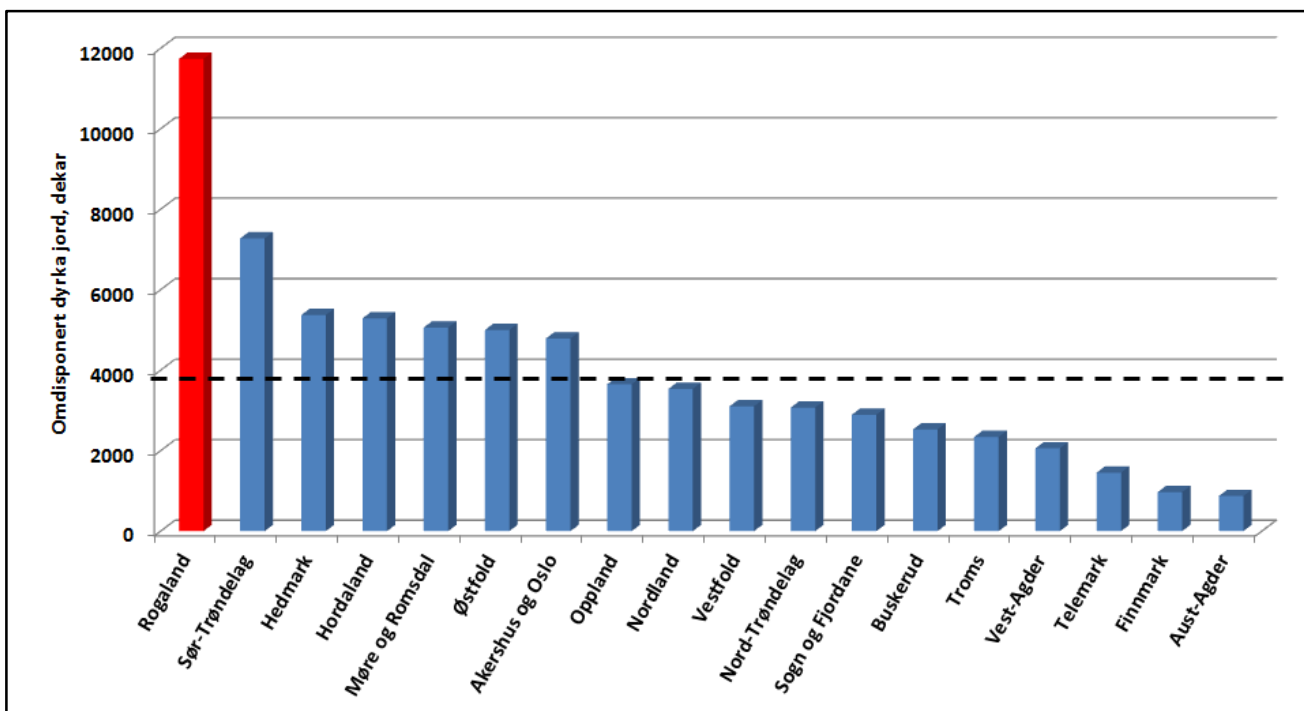
Verdiskaping i jordbruket

Kilde: NIBIO

ROGALAND I LANDSMÅLESTOKK

Omdisponering* av dyrka jord i Norge 2005 - 2014

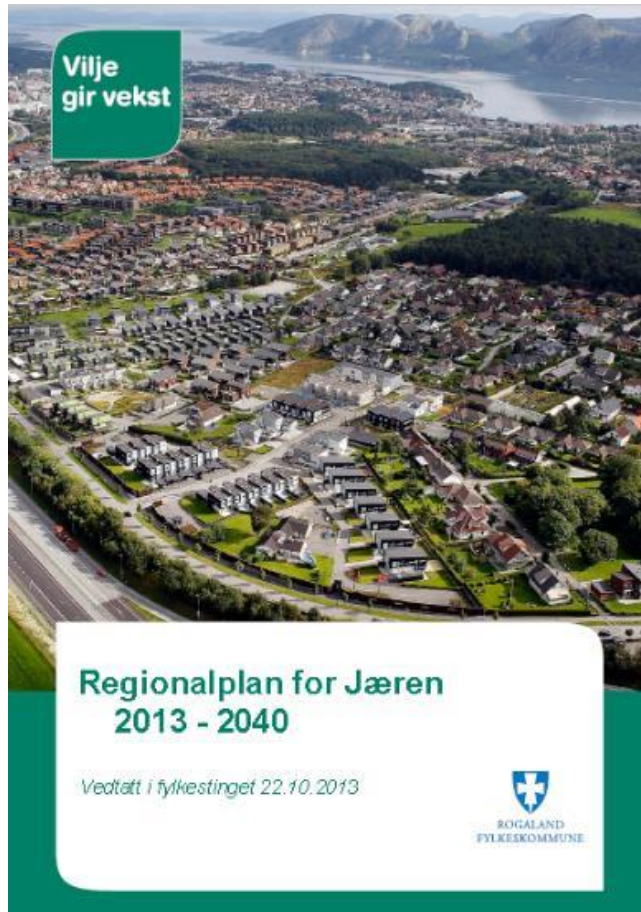

* Omdisponering registrert ved vedtak av reguleringsplaner/dispensasjoner, og vedtak etter jordloven

«Fylkeskommunen meiner eit strengt jordvern er avgjerande om ein skal fylle visjonen om eit livskraftig landbruk i heile fylket og målet i fylkesplanen om matfylket.»

Regionale styringsgrep fra «Fylkesdelplan Jæren 2000» er videreført i Regionalplan for Jæren 2013

- Langsiktig grense mot landbruk
 - Kjerneområder for landbruk
 - Retningslinjer for LNF-områdene
 - Hovedgrep for byutviklingsretningen
 - Husholdering med utbyggingsarealene i form av økt arealeffektivitet og rekkefølge for innfasing av områder
- Kommunene har vist lojalitet mot planen**
- Høy veksttakt og for lav regional arealeffektivitet gir likevel svært høyt forbruk av jord**

Hva inneholder så utkast til jordvernstrategi?

Jordvernmål i strategien for matfylket Rogaland

Årlig omdisponering* av jordbruksareal i Rogaland skal i gjennomsnitt ikke være mer enn 10 % (400 dekar) av det nasjonale jordvernmålet. Målet skal nås gradvis innen 2022, med videre målsetting om å minimalisere forbruk av ikke fornybare jordressurser.

Strategi og mål- tiltakspakke

1. Styrke kunnskapsgrunnlaget om jordvern
2. Hvordan styrke jordvern i planer
3. Jordvern og samfunnsmessig viktig infrastruktur
4. Krav til landbruksnæringen
5. Kompenserende tiltak

13.11.2018

Asplan Viak rapport 2.3.2015

Konklusjon:
Basert på erfaringer gjort i praksis

Landbrukskonferansen
2. mars 2016 i Stavanger
Landbruk – "varig næring og nye muligheter"

E 39

E 134

Kommunene bør legge meir vekt på jordvern ved byggesaksbehandling av landbruksbygg

Transportkorridor vest

Dobbeltspor

Utfordringer ved flytting av jord

Kartusnitt viser eit tun med god plass, er det potensiale for dæme?

Opprettholde opprinnelig lagdeling

Valg av egnede kompensasjonsarealer

Unngå skade på jord

Kostnader

www.bioforsk.no

1. Kunnskap - eksempel

- Konferanser, dialogmøter og samlinger
- Verktøykasse og eksempelsamling
- Informasjonsskriv
- Generell kunnskapsbygging

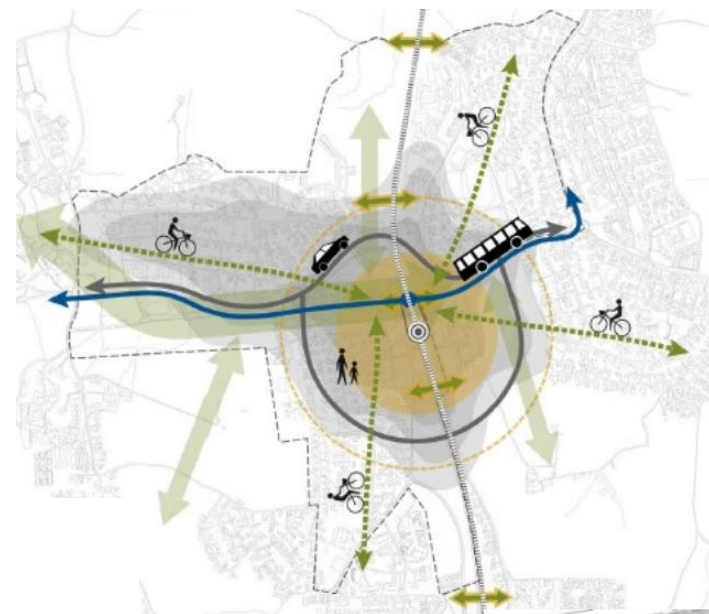
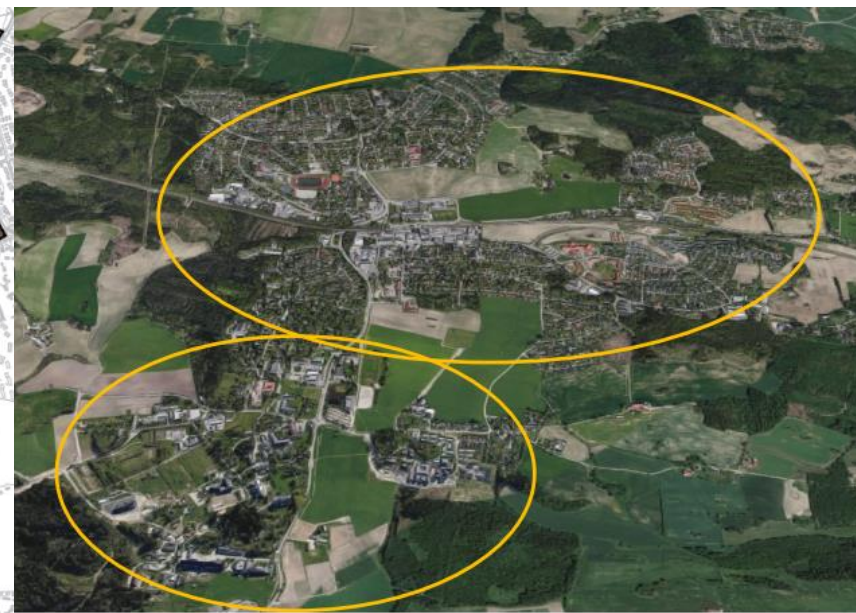

50 personer deltok på samling i Aksdal 2. november (Foto: Fylkesmannen i Rogaland)

2. Planlegging - eksempel

Lage arealstrategi for areal-effektivitet og et bedre jordvern

- Behovsanalyse
- Fortettingsstrategi
- Prioritert rekkefølge
- Minimumsmål for fortetting og transformasjon
- Gjennomgang av eldre ubebygde godkjente områder

3. Samfunnsmessig viktig infrastruktur - eksempel

- Jordvern tydelig tema i KVVU-prosesser
- Ved ny infrastruktur skal tilbakeføring av gammelt anlegg vurderes
- Dimensjonering av anlegg vurderes for å begrense arealforbruk
- Alternativ til ny veginfrastruktur skal alltid vurderes

4. Landbruksnæringen - eksempel

- **Ambisjonsmål for landbruksnæringen mindre enn 10 % av det regionale målet**
- **Aktiv bruk av byggesaksreglene (§29-4) ved lokalisering av nybygg**
- **Innspill til lovgivende myndigheter, f.eks. skille mellom industriell dyreproduksjon og landbruksproduksjon**
- **Landbruksdrift – oppfølging av driveplikt, øke jordas produksjonsevne ved drenering, unngå jordpakking, tilpassinger til klimautfordringene**

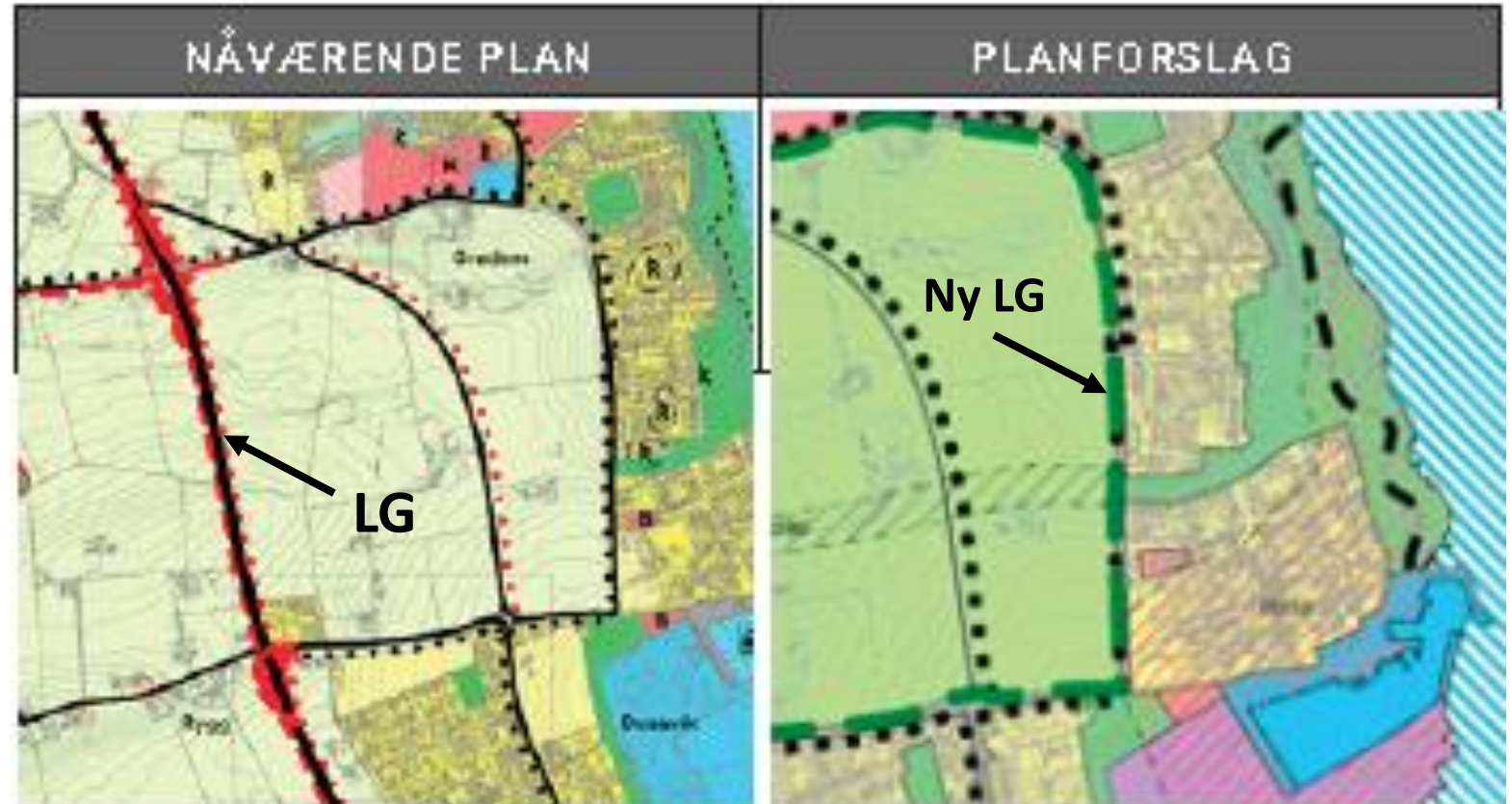
5. Kompensasjon - eksempel

- **Nydyrkingspotensialet utnyttes – på områder uten vesentlige arealkonflikter**
- **Når jord må flyttes – unngå mellomlagring og sørg for gode planbestemmelser**
- **Jordvernfond og avgiftsordning krever nasjonal avklaring**
- **Vurdere om jordbank-system kan etableres for innmelding av jordoverskudd og jordbehov på avklart mottaksareal**

Randaberg – kommuneplanforslag 2018

- Tilbakefører enkelte mindre byggeområder til LNF
- Endrer langsiktig grense for landbruk slik at over 400 dekar jordbruksareal får en langsiktig beskyttelse

Høringsuttalelser

- Unison støtte til jordvernstrategi
 - Ønsker om tydeligere avklaring av strategiens styringsgrad og forholdet til regionalplan og langsiktig grense
 - Målet er ikke for strengt, noen mener det bør skjerpes. Infrastrukturprosjekter vil ta en stor andel av måltallet
 - Mange etterlyser fordelingstall mellom kommunene, eller spør hvordan dette skal håndteres
 - Noen peker på at presskommunene må tilgodeses med lempeligere holdning
 - Statlige samferdselstiltak må ikke gå på bekostning av kommunenes måltall
- Jordkvalitet må vektlegges
 - Målemetodikk må klargjøres
 - Landbrukstiltak må inngå i måltallet
 - Flere er kritiske til å måtte vurdere tilbakeføring av ikke igangsatte reguleringsplaner
 - En ønsker differensiering av LNF-områdene for at utmarksområdene kan utnyttes
 - En ønsker ikke regional styring av vekst eller avgrensninger i maksimale boligreserver

Veien videre

- Bearbeiding av strategien med grunnlag i høringsuttalelser ...
- ...og Stortingets behandling av oppdatert nasjonal jordvernstrategi (vedlegg til statsbudsjettet)
- Politisk behandling og vedtak i fylkestinget

